

KAPITOLA 10: POSTAVENIE MALOOBCHODU V POTRAVINOVOM
SYSTÉME A JEHO VPLYV NA SPOTREBU POTRAVÍN NA LOKÁLNEJ ÚROVNI
ANNA TOLMÁČI A LADISLAV TOLMÁČI

Kde nakupujeme, čo nakupujeme a prečo nakupujeme...

Maloobchod je len jedným z článkov potravinového systému ale nás, koncových spotrebiteľov, sa dotýka najviac. Potraviny sú spotrebný tovar, ktorý si vyžaduje pozornosť, čas a peniaze spotrebiteľa takmer na dennej báze. Výber prevádzky a nákup potravín realizuje podľa toho, čo sa nachádza na pulkoch predajní, akým sortimentom sú vybavené, kde sú predajne s potravinami lokalizované, ako sú ekonomicky i priestorovo dostupné. Každý spotrebiteľ má určité spotrebiteľské preferencie pri výbere a nákupe potravín, ktoré sú ovplyvnené najrôznejšími faktormi od ekonomických až po kultúrne.

Táto kapitola sa zaoberá fungovaním spotrebiteľského subsystému, ktorý tvoria maloobchod a spotreba, v rámci lokálneho potravinového systému na území okresu Stropkov.

Mapuje súčasný stav maloobchodnej siete s potravinami, zachytáva jej priame i nepriame dopady na spotrebu potravín obyvateľmi daného územia a poukazuje na faktory, ktoré majú najväčší vplyv na ich spotrebiteľské správanie.

10.1 ČO JE TO POTRAVINOVÝ SYSTÉM A KDE SA V ŇOM NACHÁDZA MALOOBCHOD?

Moderný potravinový systém je výsledkom historického vývoja a bol formovaný širokou škálou rôznych vplyvov. Jeho dnešnú formu podmienili viaceré spoločenské a ekonomické zmeny (globalizácia, urbanizácia, nové technológie a biotechnológie, spoločenské zmeny, hodnotový rebríček v spoločnosti a i.). Na potravinový systém existuje niekoľko pohľadov, ktoré vo svojej práci sumarizovali Sobal et al. (1998). Ako jedni z mála uvádzajú definíciu potravinovú a nutričného systému, ktorý považujú za „súbor operácií a procesov zapojených do transformácie surovín na potraviny a premene prijatých živín s vplyvom na zdravie človeka, pričom všetky funkcie fungujú ako systém v biofyzikálnom a sociálno-kultúrnom kontexte.“ V literatúre všeobecne dominuje model potravinového reťazca nazývaný aj model toku (obr. 10.1). Takto chápaný potravinový systém je reťazec navzájom prepojených procesov a vzťahov medzi poľnohospodárstvom, priemyslom, dopravou, ekonomikou, ekológiou, predajom a spotrebou. Väčšina autorov nazýva tento súbor aktivít ako potravinový dodávateľský reťazec, ktorý zahŕňa produkciu, výrobu, distribúciu, predaj a spotrebu (Atkins a Bowler 2001; Ericksen 2007; Lang et al. 2009; Lawrence et al. 2010; Marsden a Morley 2014; McCullough 2008; Morgan et al. 2006; Reid et al. 2012; Rutten et al. 2011). Medzi autormi sú obľúbené prirovnania opisujúce tento lineárny model ako „z farmy na tanier“ či „z farmy do úst“ (Ericksen 2007; Kneen 1989; McCullough 2008; Tansey a Worsley 1995).

Hlavnou charakteristikou tohto modelu je lineárnosť. Vstupné zdroje vstupujú do systému, transformujú sa a prechádzajú jednotlivými úrovňami v sekvenčných